

Sygn. akt: III AUa 218/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Chądzyńska (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSA Lucyna Guderska

Protokolant: stażysta Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2012 r. w Łodzi

sprawy **F. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę,

na skutek apelacji F. B.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z dnia 9 grudnia 2011 r., sygn. akt: V U 1248/11;

oddala apelację.

III AUa 218/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu oddalił odwołanie F. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 11 sierpnia 2011r., mocą której organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach wobec stwierdzenia, iż ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. nie osiągnął 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i ich ocena prawna:

F. B., urodzony (...), złożył wniosek o emeryturę w dniu 4 sierpnia 2011 r. Na dzień 1 stycznia 1999 r. organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy 28 lat, 4 miesiące i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 9 lat 7 miesięcy i 25 dni pracy w szczególnych warunkach, potwierdzone świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach w (...) S.A. w W. Oddział w O. na stanowisku mistrza i starszego mistrza transportu.

Organ rentowy nie uwzględnił wnioskodawcy okresów pracy od 1 stycznia 1980r. do 30 czerwca 1983 r. na stanowisku kierownika P. Terenowej O. – O., od 1 lipca 1983 r. do 28 lutego 1986 r. na stanowisku kierownika Ekspozytur G. i od 1 marca 1986 r. do 31 marca 1989 r. na stanowisku kierownika P. Transportowej O. potwierdzonych świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A dziale XIV poz. 24 rozporządzenia Rady

Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz w zarządzeniu resortowym nr 17 z dnia 12 sierpnia 1983 r. Ministra Górnictwa i Energetyki – w wykazie A dział XIV poz. 24 pkt 1, u tego samego pracodawcy, stwierdzając, że praca na stanowisku kierowniczym nie była wykonywana w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od decyzji odmawiającej prawa do emerytury ubezpieczony wnosił o uwzględnienie, jako pracy w szczególnych warunkach, okresów zatrudnienia nie uwzględnionych przez organ rentowy, potwierdzonych wymaganym świadectwem pracy.

Odwołujący się był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. w W., w tym od 1 stycznia 1980 r. do 28 lutego 1986 r. w Zakładzie (...) w P. jako kierownik P. Terenowej O. O., następnie jako kierownik Ekspozytury G., a od 1 marca 1986 r. do 31 marca 1989 r. jako kierownik P. Transportowej O. należących do (...) S.A. w W. Oddział w O.. W toku postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym pracodawca ubezpieczonego wyjaśniał, że w zakwestionowanych przez organ rentowy okresach, ubezpieczony sprawował bezpośredni nadzór nad pracownikami wykonującymi prace w warunkach szczególnych.

Na podstawie zeznań świadków L. Z., M. W., U. S. i J. D. zatrudnionych razem z odwołującym się w okresach objętych sporem oraz po przesłuchaniu odwołującego się w charakterze strony, Sąd Okręgowy ustalił, że P. Terenowa O., Ekspozytura w G. i P. (...) O. zajmowały się obsługą transportową i sprzętową kopalni gazu na terenie P. i Niżu (...). Praca ubezpieczonego, jako kierownika tych jednostek, polegała wówczas na bezpośrednim nadzorze nad pracą około 20 mechaników wykonujących naprawy i przeglądy samochodów oraz sprzętu ciężkiego używanego w pracach wykonywanych w tym przedsiębiorstwie. Niektóre naprawy były wykonywane w kanałach. Odwołujący organizował także wyjazdy w teren mechaników, gdy zachodziła potrzeba dokonania naprawy poza siedzibą przedsiębiorstwa. Jeździł także do O. i K. celem zakupu części do samochodów i innych pojazdów. Miejsce pracy – pokój - odwołującego się znajdował się w budynku biura administracji, ale odwołujący się przebywał tam najczęściej około 15-20 minut dziennie, a pozostały czas spędzał w warsztacie. Sam nie wykonywał napraw, a jedynie nadzorował mechaników, ale w razie potrzeby schodził do kanału. Niektóre prace biurowe wykonywał po pracy, zabierając dokumenty do domu.

Wnioskodawca nie jest członkiem OFE i w dniu wydania spornej decyzji nie pozostawał w stosunku pracy.

Oceniając zebrany materiał, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołujący się w okresach objętych sporem, nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). W spornych okresach ubezpieczony nadzorował pracowników, tj. mechaników dokonujących naprawy i przeglądy samochodów oraz innych ciężkich pojazdów, ale praca tych mechaników nie była wykonywana w szczególnych warunkach. Naprawy i przeglądy były wykonywane w warsztacie i tylko część tych prac była wykonywana w kanałach remontowych, nie była zatem pracą wymienioną w wykazie A w dziale XIV poz. 16, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wywiódł, że odwołujący się nie spełnił jednej z niezbędnych przesłanek nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, gdyż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie osiągnął 15 lat pracy w szczególnych warunkach wymienionej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z tych względów Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Powyzsze rozstrzygnięcie zaskarżył ubezpieczony w drodze apelacji, w całości. Apelujący zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przez błędne przyjęcie, że pracownicy, których skarżący nadzorował nie wykonywali prac w szczególnych warunkach. W rzeczywistości wielu podległych apelującemu pracowników wykonywało tego rodzaju prace, co potwierdzają świadectwa pracy w szczególnych warunkach dołączone do apelacji, dotyczące osób, które skarżący

wskazał w apelacji, wnosząc jednocześnie o ich przesłuchanie jako świadków na okoliczność nadzoru nad ich pracą. We wnioskach apelacyjnych skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, że praca wykonywana przez odwołującego się w okresach od 1 stycznia 1980 r. do 28 lutego 1986 r. i od 1 marca 1986 r. do 31 marca 1989 r. na stanowisku kierownika placówki O. i kierownika ekspozytury G. oraz kierownika placówki transportowej O. spełnia kryteria pracy w szczególnych warunkach oraz zmianę zaskarżonej decyzji i ZUS i ustalenie, że odwołującemu się przysługuje prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS z uwzględnieniem pracy w szczególnych warunkach ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę, że ubezpieczonemu podlegało ponad 80 pracowników, w tym zarówno mechanicy dokonujący napraw w warsztacie jak i kierowcy autobusów kategorii D oraz operatorzy sprzętu specjalistycznego jak cysterny, koparki, dźwigi itp. Apelujący odpowiadał za zabezpieczenie samego sprzętu i jego transportu, nadzór nad naprawami dokonywanymi w terenie i nadzór nad pracą operatorów tego sprzętu. Podkreślił, że sąd pominął milczeniem, iż pracodawca wystawił apelującemu świadectwo pracy w szczególnych warunkach jako osobie wykonującej nadzór i kontrolę pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny uzupełniająco ustalił, że pracownicy wskazani przez skarżącego w apelacji jako świadkowie legitymujący się świadectwami pracy w szczególnych warunkach, byli zatrudnieni jako maszynista żurawia samojezdnego, kierowca dźwigu samojezdnego, kierowca samochodów o ciężarze całkowitym 3,5 t – 13 t, powyżej 20 t., samochodów specjalizowanych, specjalistycznych, specjalnych o ciężarze całkowitym ponad 3,5 t. kierowca samochodu specjalnego przeznaczenia, operator sprzętu, kierowcy autobusu kat. D.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna, gdyż Sąd Okręgowy, mimo częściowo błędnego uzasadnienia, wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych, a oceniając zebrane dowody nie przekroczył granic ich swobodnej oceny, o jakich mowa w art. 233 § 1 k.p.c. Nie budzi wątpliwości, że roszczenie odwołującego się, urodzonego po dniu 31 grudnia 1948 r., należało rozpatrywać w świetle art. 184 § 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Przy czym przez przepisy dotychczasowe, o których mowa w § 4 artykułu 32 należy rozumieć, w tej sprawie, przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) określające wiek emerytalny i okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach pracowników wykonujących prace wyszczególnione w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

W rozpoznawanej sprawie okolicznością sporną między stronami było jedynie, czy ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnął wymagany w przepisach dotychczasowych, piętnastoletni okres pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy przeprowadził w tym kierunku wnikliwe postępowanie dowodowe i zasadnie doszedł do przekonania, że skarżący nie spełnił jednej z niezbędnych przesłanek nabycia prawa do emerytury, na podstawie powołanych wyżej przepisów, gdyż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie osiągnął 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Rzeczywiście można zasadnie kwestionować ustalenie Sądu Okręgowego, iż skarżący w okresie od 1 stycznia 1980 r. do 28 lutego 1986 r. w Zakładzie (...) w P. jako kierownik P. Terenowej O. O., następnie jako kierownik Ekspozytury G. i od 1 marca 1986 r. do 31 marca 1989 r. jako kierownik P. Transportowej O., nadzorował wyłącznie pracowników zatrudnionych w warsztacie, tj. mechaników. Należy zgodzić się z apelującym, choć okoliczność tę podniósł dopiero w apelacji, że w spornych okresach apelującemu niewątpliwie podlegali także pracownicy zatrudnieni na stanowiskach maszynistów żurawi samojezdnych, kierowcy dźwigów samojezdnych, kierowcy samochodów o ciężarze całkowitym 3,5 t – 13 t, powyżej 20 t., samochodów specjalizowanych, specjalistycznych, (specjalnych) o ciężarze całkowitym ponad 3,5 t. kierowcy samochodów specjalnego przeznaczenia, operatorzy sprzętu, kierowcy autobusów kat. D, gdyż

jednostki, w których apelujący był kierownikiem od 1 stycznia 1980 r. do 31 marca 1989 r., zajmowały się obsługą transportową i sprzętową kopalni gazu na terenie P. i Niżu (...). Sąd Apelacyjny nie znalazł procesowej potrzeby przesłuchania świadków zgłoszonych w apelacji, gdyż okoliczność, że wskazane osoby były zatrudnione w szczególnych warunkach i że skarżący był ich przełożonym, nie budzi wątpliwości.

W okresach objętych sporem, apelującemu podlegały zasadniczo dwie grupy pracowników, tj. mechanicy w warsztacie oraz kierowcy samochodów ciężarowych o ciężarze całkowitym pow. 3,5, t i ciężkiego sprzętu samojezdnego jak koparki, dźwigi itp. Sąd Okręgowy trafnie ustalił, że mechanicy w warsztacie nie byli pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach, gdyż z zeznań przesłuchanych świadków wynika, że tylko niektóre prace remontowe w tym warsztacie przy naprawie i przeglądach pojazdów mechanicznych były wykonywane w kanałach remontowych. Zebrany materiał nie daje przy tym podstawy do stwierdzenia, że w tym warsztacie jako podstawowe wykonywane były prace w szczególnych warunkach, tj. prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych. Żadna z osób wskazanych przez skarżącego w apelacji, legitymująca się świadectwem pracy w szczególnych warunkach, nie była zatrudniona na stanowisku mechanika. Na podstawie powyższych ustaleń, Sąd Okręgowy zasadnie wywiódł, że dozór odwołującego się nad mechanikami zatrudnionymi w warsztacie nie był, wykonywaną stale i w pełnym wymiarze, pracą w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A w dziale XIV poz. 24, stanowiącym załącznik do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego podane przez skarżącego w apelacji nowe okoliczności, że – poza mechanikami - podlegali mu kierowcy samochodów i innych specjalistycznych pojazdów, wykonujących niewątpliwie prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A dział VIII poz. 2 i 3, nie mają wpływu na ocenę, iż sam ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach jako przełożony kierowców tego rodzaju samochodów i innych pojazdów. Jako kierownik placówki transportowej i kierownik ekspozytury był niewątpliwie przełożonym zatrudnionych tam kierowców i operatorów maszyn samojezdnych, lecz nie można uznać, że sprawował on dozór inżyniersko - techniczny o jakim mowa w punkcie 25 w dziale XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Zgodnie z art. 32 ust. 2 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Tego rodzaju pracą jest niewątpliwie praca kierowców dużych samochodów ciężarowych, autobusów i innych specjalistycznych pojazdów wymienionych w wykazie A w dziale VIII poz. 2 i 3, lecz kryteriów tych nie spełnia praca kierownika placówki zatrudniającej kierowców tego rodzaju pojazdów, gdyż nie jest on narażony na powyższe szkodliwe czynniki, uciążliwości i niebezpieczeństwa związane z kierowaniem tego rodzaju pojazdami. Praca na stanowisku kierowniczym polegająca na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A w dziale XIV poz. 24 stanowiącym załącznik do powołanego wyżej rozporządzenia tylko wówczas, gdy jest wykonywana na oddziałach i wydziałach, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, tj. wówczas, gdy osoba sprawująca kontrolę lub dozór jest narażona na takie same szkodliwe czynniki, uciążliwości i niebezpieczeństwa jak osoby wykonujące prace zaliczane do prac w szczególnych warunkach. Taka sytuacja nie zachodzi w rozpoznawanej sprawie, gdyż skarżący nie był narażony na takie same czynniki ryzyka jak podlegli mu kierowcy.

Odnosząc się do zarzutu, iż Sąd Okręgowy „pomiął milczeniem” fakt, iż skarżący legitymuje się świadectwem pracy w szczególnych warunkach wystawionym przez pracodawcę i obejmującym, między innymi, okresy nie uwzględnione przez organ rentowy, należy zauważyć, że samo świadectwo pracy w szczególnych warunkach nie przesądza jeszcze o uznaniu wykonywanej przez wnioskodawcę pracy za pracę w warunkach szczególnych. Świadectwo pracy jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. W przypadku sporu jego treść podlega ocenie i rozpoznawanej sprawie dowód ten nie został uznany za miarodajny i wystarczający do stwierdzenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach w spornych okresach. W żadnym ze świadectw pracy przedłożonych przez skarżącego, pracodawca nie wskazał nad jakiego rodzaju pracami w szczególnych warunkach skarżący sprawował dozór lub kontrolę.

Reasumując, apelujący nie spełnił jednej z niezbędnych przesłanek z art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8, poz. 43 ze zm.), gdyż nie wykazał, aby – na dzień 1 stycznia 1999 r. - stale i w pełnym wymiarze, przez 15 lat, wykonywał prace w szczególnych warunkach uprawniające do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Kierując się powyższymi motywami, Sąd Apelacyjny w Łodzi, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację nie znajdując podstaw do jej uwzględnienia.